

Jákob élete

Lekció: Lk. 6.12-19
Textus: Gen.29.31-30.24

2000. nov. 19.
Gazdagrét

Bűn, fájdalom és kegyelem Jákob családjában

Jákob történetének a középpontjához értünk el. A csaló, trükkös, manipuláló ősatyáról és nagybátyjáról, a hasonló jellemű Lábánról szóló részek (29.1-31.55) héber szerkesztése egyértelművé teszi, hogy a ma olvasott történet Jákob gyermekei születéséről a lehangsúlyosabb a szentíró számára. Nem véletlen, hiszen Ábrahám elhívásától kezdve a figyelem mindig az utódokon volt.

Jákob családjába betekintést nyerve bűnnel és fájdalommal találkozunk. Drámai módon bontakozik ki előttünk az asszonyok versengése és lelki szenvedése - mindez a gyermekáldás körül. A családi káosz elsőre nagyon távolinak tűnik a mai kortól. A mi környezetünkben senkinek nincs két felesége, idegenül hangzik a szolgálók révén szerzett anyaság, ritkán születik ilyen sok gyermek, érthetetlen a gyermek utáni erőteljes vágy, és mandragóra se nagyon található a mezőkön. Ugyanakkor mégis nagyon mai ez a történet. A párhuzamos kapcsolatok ma is jelen vannak, sőt, azt kell mondanunk, hogy virágoznak. Nem ritka, hogy valakinek két ún. partnere legyen - akár egyszerre. A versengés, a rivalizálás, a személyválogató szeretet sokak életét keseríti meg. Nem kell túl élénk képzelet ahhoz, hogy a Jákob családja körüli káoszt a mai korba ültessük át. A bűn, a fájdalom, és a kegyelem, ami megjelenik ebben a történetben, ugyanaz a bűn, fájdalom és kegyelem, ami megjelenik a mi életünkben is. Jöjjetek, kérjük Isten Szentlelkét, hogy Igéjén keresztül vizsgáljon meg, leplezzen le, tanítson és gyógyítson bennünket.

I. Az asszonyok bűne és fájdalma

A történetben nem nagyon olvasunk másról, mint hogy Jákobnak gyermekei születnek. Először Leától születik négy fia, majd a meddő Ráhel szolgálójától kettő. Ezt látva Lea is odaadja szolgálóját Jákobnak, és Zilpa újabb két gyermeket hoz világra. Majd Lea megszerzi magának a férjét, melynek gyümölcse két fiú és egy lány lesz, míg végül a meddő Ráhel megszüli Józsefet. Mindeközben a versengésnek és a féltékenységnek elkeseredett formáit találjuk az asszonyok között. A következő meglátásokat kell tennünk mindezzel kapcsolatban.

a. A bűn újabb bűnt szül.

Megdöbbenő azt felismerni, hogy Lea és Ráhel harca nem itt kezdődött és nem is itt végződött. Több generáción látjuk végigvonulni a családi bűnt. Úgy, ahogy Isten később megmondta: *"Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig, ha gyűlölnék engem."* (II.Móz.20.5)

Izsák és Rebeka házasságában, Jákob gyerekkorában látjuk mindennek a gyökerét. Izsák Ézsaut szerette jobban, Rebeka Jákobot. Láttuk, hogy ennek milyen következményei voltak a két fiú életében. Jákob olyan otthonban nőtt fel, ahol a szeretet személyválogató volt. Megtanulta, beleivódott életébe a féltékenység, az irigység, a versengés lelkülete.

Jákob Ézsau gyilkos haragja elől menekül Háránba, Rebeka bátyjához, Lábánhoz. Beleszeret Lábán fiatalabb lányába, de a pénzéhes Lábán visszaél ezzel a szerelemmel. Miután Ráhelért hét évet szolgált, becsapja, és idősebb, csúnyább lányát adja Jákobhoz. Majd Jákob megkapja Ráhel is újabb hét év szolgálat fejében. Azután ezt olvastuk: *"Ráhel jobban szerette, mint Leát."* Persze ez érthető, ugyanakkor látjuk: ez a gyökere az áldatlan állapotoknak a családban. Izsák és Rebeka bűne, valamint Lábán bűne Jákob révén további ellenségeskedést szül az asszonyok között.

A következő generáció is erősen torzult. Ennek legnyilvánvalóbb példája, hogy Jákob Ráhel-től született fiát, Józsefet, minden fiánál jobban szerette. József pedig, a versengés lelkülete

által hajtva, rossz híreket hordott apjának a testvéreiről, akik féltékenységükben és gyűlöletükben majdnem megölik Józsefet; végül beérik azzal, hogy bedobják egy kiszáradt kútba (Gen.37).

A bűn mindig újabb bűnt szül. Az áldozat, aki ellen súlyosan vétkeztek, maga is vétkezni fog. Akit megcsaltak, könnyen maga is hűtlenné válik. Akit súlyosan bántalmaztak, akár testi, akár lelki módon, szorongásai, gyűlölete mentén maga is könnyen lesz mások kínzójává. Akinek családja szétesett, magának is nagyobb esélye van arra, hogy mindezt megismételje. Ez a bibliai történet nagyon realista módon adja elénk azt, hogy milyen pusztító valóság a bűn, és hogy valamilyen módon mindannyian érintve vagyunk benne.

b. A bűn fájdalmat szül

Lea és Ráhel versengésében meg kell látnunk a fájdalmat, a lelki szenvedést. Azért kell erről beszélni, hogy a Szentlélek felismertesse velünk, ami a mi szívünkben van, mert ez a bűnből való szabadulás és gyógyulás útja.

Leát mindvégig a férje szeretete iránti sóvárgás vezeti. Ő a nő, aki arra teremtett, hogy férjétől szeretetet és elfogadást kapjon. Amikor fia születik, Rúbennek nevezi el, mondván: *"Meglátta az Úr a nyomorúságomat, most már szeretni fog a férjem."* De a férje mégsem szereti. Ez a magyarázata annak, hogy a második fiát Simeonnak nevezte, mert *"bizony meghallotta az Úr, milyen megvetett vagyok, azért adta nekem ezt is."* Az első gyermek után még mindig megvetett, gyűlölt, de majd most, gondolja, szeretni fog a férjem. De reményei nem igazolódnak. Ezért lesz a harmadik gyermek neve Lévi, mert *"Most már ragaszkodni fog hozzám a férjem, mert három fiút szültem neki."* Ugye tudjátok, hogy nem így lett? Hiába Lea sóvárgása, Jákób csak Ráhel szereti, aki nem szül. A negyedik fiú neve Júda lesz, mert így szól a megvetett Lea: *"Most már hálát adok az Úrnak."* De semmi utalás nincs arra, hogy a hálaadás mögött a kapcsolat javulása állna, sőt, azt olvassuk, hogy *"Azután nem szült egy ideig"*. Ideiglenesen terméketlen lett? Vagy egyszerűen csak nem érintkezett vele többet Jákób (vö. v.15)?

Ráhel is fájdalommal teli. Őt szeretik, de nincs gyermeke, ami egy korabeli nő számára szégyen és hihetetlen veszteség. Látta Leát, olvassuk, és ez egyre féltékenyebbé tette. Keserűségében így szól Jákóbbhoz: *"Adj nekem fiakat, mert ha nem, belehalok!"* Halljuk meg ebben a teljes elkeseredést. Mi értelme az életnek, a te szeretetednek, ha nem adsz nekem gyereket - a nővérem pedig négyet szült? A válasz pedig: *"Jákób haragra gerjedt Ráhel ellen, és így szólt: talán Isten vagyok én, aki megtagadja tőled a méh gyümölcsét?"* Féltékenysége és tehetetlensége arra sarkallja, hogy a korabeli szokások szerint egyáltalán nem felháborító módon, szolgálóját, Bilhát adja Jákóbnak, hogy az ő révén legyen gyermeke. Mindkét gyermek neve kifejezei Ráhel fájdalmát, ami a rivalizálásban jelentkezik. Az első Dán, mert *"Ítélt ügyemben Isten"*, a másik Naftali, mert *"Isten volt velem a küzdelemben, amikor a nénémel küzdöttem, és győztem is!"* Ráhel hasonlóan küzd az idősebb testvérével, mint Jákób Ézsauval.

Győzelme azonban nem sokáig tart, mert Lea is él ezzel az eszközzel. Jákóbnak hamarosan két gyereke születik Zilpától, Lea szolgálójától. Ráhel annál jobban sóvárog saját gyermek után. Amikor Rúben mandragórát hoz anyjának, Leának, Ráhel azonnal kér a növényből, aminek titokzatos termékenységi erőt tulajdonítottak. Lea először felcsattan, amiből kiderül, hogy Jákób már be sem megy hozzá, de azután Ráhel elad egy éjszakát Leának a reményért, amit a mandragóra jelent. Lea az, aki megfog, és nem Ráhel, aki a mandragórával ügyeskedik. Hiába Lea sok gyermeke, nem szereti őt Jákób. Hiába Jákób szeretete, nincs Ráhelnek gyermeke. Mindkét asszony kielégíthetetlen vágyódást, sóvárgást hordoz a szívében, mindkettő hordozza nagy szégyenét és fájdalmát. *A bűn, amit elkövettek ellenük, a fájdalomba zárta őket, a fájdalom pedig a további bűnnek a melegágya.*

Talán te is azonosulsz valamelyikükkel a mai napon: mert megcsaltak és megcsaltál, mert elhagytál és elhagytak, mert gyűlölettel vagy az iránt, aki elszerezte azt, aki a tied volt. Talán a szüleid részéről kellett átélned a káoszt, a biztos családi háttér összeomlását, a bizalom teljes megrendülését, az elfogadás és biztonság elvesztését. Talán magad is rettegsz attól, hogy mit fogsz továbbadni gyermekeidnek, vagy éppen azért nem vagy képes komoly kapcsolatra, mert benned van a csalódás, a fájdalom. Talán hasonló vagy Jákób gyermekeihez, mert több "anya" vagy "apa" volt jelen az életedben, mert féltestvérekkel versengve vagy nevelőszülővel küzdve éltél. Lehet,

hogy súlyos lelkiismeretfurdalásod van, mert elkezdted látni, hogy milyen károkat okoztál felnőtteknek és gyerekeknek hűtlenségeiddel, megcsalásaiddal. Lehet, hogy évekkel ezelőtti események jelennek meg előtted, amelyeket még nem rendeztél el Istennel, pedig azt hitted, hogy túl vagy rajtuk. Akár a büntudatban, akár a fájdalomban, szeretném felmutatni nektek Isten kegyelmét, ami szintén megjelenik ebben a történetben.

II. Isten kegyelme és együttérzése

a. "Az Úr látta Lea megvetett voltát, és megnyitotta méhét..." - ez az első mondat azután, hogy megtudjuk, Jákób Ráhel szerette jobban. Az egész Biblián végigvonul, hogy Isten különös figyelemmel van a gyenge, az elnyomott, a kismiszett iránt. Ebben is ez az isteni együttérzés mutatkozik meg: Isten Lea mellé áll, akit Jákób megvet. Isten megnyitja a méhét, áldást hoz életébe. Az ember gyakran saját negatív tapasztalatai alapján alakítja ki magában, hogy milyen Isten. Az elnyomott, becsapott ember sokszor érzi úgy, hogy Istennek sem fontos. Aki értéktelennek tartja magát, mert visszaéltek vele, nehezen tudja elhinni, hogy Isten szemében értékes. Ezért döntő, hogy Isten Lea méhét nyitja meg. Ezért jött Jézus elsősorban a korabeli társadalom kivetettjeihez, a vámszedőkhöz, a prostituáltakhoz, a társadalom jó része által megvetett emberekhez. Ez Isten Krisztusban is megmutatkozó együttérzése, különös figyelme irántad, a megvetett iránt.

b. "Megemlékezett Isten Ráhelről is, meghallgatta Isten, megnyitotta a méhét" Ez a történet utolsó részéhez tartozik. Miután Ráhel semmilyen emberi ügyeskedéssel nem éri el, hogy gyermeke legyen, hiszen a szolgálójától született fiak nem hoznak neki elégedettséget, valamint a mandragóra sem váltja be a hozzá fűzött reményeket, teljesen ki van szolgáltatva Istennek. Minden fájdalommal, sóvárgásával, féltékenységgel csak Isten előtt állhat. És Isten nem feledkezik meg róla, megemlékezik, meghallgatja, megnyitja a méhét. Istennek különleges munkáját takarja ez a kifejezés. Jákób történetében fordulópontot hoz Isten megemlékezése és beavatkozása, innentől kíván Jákób visszatérni atyái földjére. Arra a földre, amit Isten ígért Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak és utódainak. Hasonlóképpen Noé történetében is a leírás közepén olvassuk, hogy Isten megemlékezett Noéről (8.1), és onnantól kezdve kezdett az özönvíz visszahúzódnival. Ez a kifejezés egy új kezdetre utal, olyan kezdetre, amit nem ember, hanem Isten készít el. Ez a kegyelem valósága: amikor minden út lezárult, amikor semmi emberi remény vagy lehetőség nem áll fenn, akkor Isten elkezd cselekedni. Ez történik akkor, amikor Isten emberré lesz, amikor Jézus Krisztusban belp ebbe a világba, hogy bocsánatot és gyógyulást hozzon.

c. *Ebben a bűnnel és fájdalommal teli történetben Izrael 12 törzsének ősatyjai születnek meg (kivéve egyet).* Jákób fiaitól származik Isten népének, Izraelnek a 12 törzse. Nekünk felfoghatatlan, hogy ebben a megosztott családban, a versengés és irigység közepette, a gyűlölet mögött Isten a világ megváltásának tervét szövögeti. Mert azok születnek meg, akiktől származik Isten Ószövetségi népe. Az a nép, amelyben megszületik a megváltó, Jézus Krisztus. Az a Jézus, aki éppen Jákób családja miatt választ ki 12 tanítványt, hogy azok majd hirdessék az evangéliumot, képviselve számukkal Isten Újszövetségi népét. Miért nem szebb, tisztább dolgokon keresztül megy előre Isten ügye? Azért, hogy mindig lássuk és tudjuk: az üdvösség reményét nem az emberi érdem, jóság, képesség, erőfeszítés hozza el ebbe a világba, hanem egyedül Isten kegyelme és együttérzése.

Abban a Jézus Krisztusban, aki életét adta értünk. Halálában egyszerre adja meg a megoldást a bűnre, és a választ a fájdalomra. *Isten kegyelme*, hogy az ő ártatlan haláláért megbocsátja minden bűnünket. Sőt, megszabadít attól, hogy generációkon keresztül cipeljük bűneink terhét. A bűnbocsánat valóságában megszabadulunk olyan terhektől, amelyeket különben csak továbbadni tudnánk. Jézusra helyezheted azokat. *Isten együttérzése*, hogy a kereszten a fájdalmaikat is magára vette. Őt is becsapták, elárulták, ő hordozza minden fájdalmunkat. Nem vagy hát egyedül a szenvedéseidben, nyomorúságaidban, ellened elkövetett bűnük terhe alatt. Jézus Krisztus a mi gyógyítónk. "...erő áradt ki belőle, és mindenkit meggyógyított" - olvastuk. (Lk.6.19)

Jöjj hozzá bűneiddel és jöjj hozzá fájdalmaiddal. Nála bocsánat és gyógyulás vár. Ő a kegyelmes és együttérző Isten. ÁMEN!